



A türjei premontrei prépostság

2009 május 10. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [1](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarországot eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.



A Zala folyó nagy kanyarulatánál – ahol a mostani veszprémi megyehatár húzódik –, üde, ligeterd?s lapályon fekszik Türje. (A 2300 lakosú nagyközség a Sümeget Szentgróttal összeköt? mellékútvonalon közelíthet? meg.) Bár az Árpád-kori Türje nemzetség nevét ?rz? településen a XIII. században alapított premontrei prépostság kéttornyú román kori temploma és a mellette lév? barokk rendház épülettömbje rendkívül becses m?emlék együttest alkot, híre és ismertsége szinte eltörpül Ják, Lébény, Zsámbék, Tihany vagy Ócsa korabeli apátsági templomainak országos hírneve mellett. Holott a Gyümölcsoftó Boldogasszony tiszteletére felszentelt türjei bazilika – különösen tekintélyes nyugati téglahomlokzata által – Magyarország egyik legjelent?sebb középkori építménye. Eredete a tatárjárásig nyúlik vissza. Az 1241. áprilisi muhi csatából híven elkísérte a Dalmáciába menekül? IV. Béla királyt a már korábban is bizalmi emberének számító Türje nembeli Dénes. A prépostság korábbi alapítója – aki kés?bb Szlavónia bánja, majd az ország nádora lett – az újjáépítés korában jelent?s donációt kaphatott uralkodójától, és maga is jócskán adományozhatott családi monostorának, amelynek kiépülése az 1260 el?tti évekre tehet?. Ekkor kérte a bán IV. Sándor pápától a prépostság új kiváltságlevelét. A középkorban hiteles helyként is m?köd? monostortemplom – a kés?bbi átépítések és renoválások dacára – híven ?rzi a XIII. századi építkezés stílusjegyeit. A kéttornyú nyugati homlokzat – amelyet az 1920–21. évi feltáráskor hámozott ki a barokk vakolatréteg alól, és állított vissza Lux Kálmán építészprofesszor – a nagy észak-európai téglagótika formavilágát és technikáját hozza elénk e kies dunántúli helyen. A klasszikus arányú bazilika belseje viszont fegyelmezett ritmusú oszloprendjével, gazdagon s mégis visszafogottan faragott pillér?ivel, égnek tör?, k?bordás keresztboltozatával inkább a francia kora gótika szellemét idézi. A román kori templomon a kés?bbi korokban szinte semmit sem változtattak. Egyedül a déli mellékhajó falában látható – másodlagos elhelyezésben – egy csúcsíves, kovácsoltvas ajtós szentségtartó fülke, rajta az 1478-as évszámmal. A török vész sajnos nem járt egyedül. A Türje nemzetség kihaltával a falu birtokosává és kegyurává lett Hagymásyak 1540-ben áttértek a protestáns hitre, s a prépostság esküdt ellenségeivé váltak. A kolostor elnéptelenedett, a templom pár év alatt tönkrement, még az épít?anyagából is elhordtak. Szerencsére a XVIII. század elejét?l a katolikus Batthyány családé lett a türjei uradalom, s az 1720-as évekt?l megkezd?dött a prépostság rehabilitálása. 1724 és 1799 között épült fel a templomtól délre az új barokk rendház. A második világháború után szociális otthonként m?köd? egykori pompás préposti rezidencia úgynevezett várnagyi terméknek dongaboltozatát id?sebb Dorffmeister István falfestményei díszítik. Az 1797-ben elhunyt mester, aki a korszak legjobb magyarországi fest?je volt, számos dunántúli templomon hagyta ott a keze nyomát. A türjei rendház freskójának festése el?tt két évvel, 1761-ben készült el a templom Szent Anna-kápolnájának mennyezetképével, majd a kifestette a szentély boltozatát is.

Ludwig Emil, mno.hu

[Tweet](#)





Raffay Ernő ajánlásával
Kortörténeti dokumentumgyűjtemény,
készült jelképesen **1919** sorszámozott példányban

Hangoskönyv CD melléklettel

MOGYAR MENDEK
KÖNYVTÁRA

The banner features a red background with a black fist icon on the left. It displays a book cover titled 'A Magyarországi Premontrei Prépostság' and two CD covers. The 'MOGYAR MENDEK KÖNYVTÁRA' logo is in the bottom right corner.

Ajánló